

TIRANT LO BLANC

Joanot Martorell

FRAGMENT 1

Quan la princesa veié que Tirant se n'anava, cridà Diafebus i el pregà molt que digués a Tirant de part seva que, quan hagués dinat, hi vingués de seguida, perquè ella tenia moltes ganes de parlar amb ell, i que després dansarien.

Quan Tirant ho sabé, immediatament s'adonà del que passava, i féu comprar el més bell espill que poguessin trobar i se'l posà a la mànega. Quan li semblà que era hora, anaren al palau i trobaren l'emperador conversant amb la filla. Quan l'emperador els veié venir, manà que fessin venir els ministrils[1], i davant d'ell dansaren una bona estona. I l'emperador, al cap d'una estona d'haver badat, es retirà a la seva cambra. I la princesa, tot d'una, deixà de dansar, agafà Tirant de la mà i s'assegueren al costat d'una finestra. I la princesa començà a enfil·lar aquest parlament:

-Cavaller virtuós, sento molta compassió per vós, pel mal que us veig passar, per la qual cosa us prego que em vulgueu manifestar el mal o el bé que sent la vostra virtuosa persona. Car pot ser que, pel vostre amor, jo en prengui una part, d'aquest mal; i si és bé, jo estaré ben satisfeta que tot sigui vostre. Així, doncs, concediu-me la gràcia de voler-m'ho dir de seguida.

-Senyora -digué Tirant-, vull mal al mal quan ve en temps de bé, i encara li vull més mal quan per ell es perd el bé. I, aquest mal, jo no el compartiria amb vostra altesa, que més m'estimaria que fos tot per a mi que no donar-ne cap part a ningú. I d'aquestes coses, no se'n deu parlar més. Parlem, senyora, d'altres coses que facin plaer i alegria, i deixem les passions que turmenten l'ànima.

-Certament, no hi ha res -digué la princesa-, per estimat que em fos, que, si vós ho volguéssiu saber, jo no us ho digués de bon grat; i vós, a mi, no m'ho voleu dir. Per la qual cosa us torno a pregar que m'ho digueu, per la cosa que més estimeu en aquest món.

-Senyora -digué Tirant-, us suplico per pietat que no em vulgueu fer un conjur tan fort com el que, senyora, m'acabeu de fer, car us diré tot quant sé en aquest món. Senyora, el meu mal ben aviat estarà dit, però jo sé del cert que immediatament arribarà a les orelles del vostre pare i això serà la causa de la meua mort. I si no ho dic, també hauré de morir de dolor i de tristesa.

-I penseu vós, Tirant -digué la princesa-, que les coses que s'han de tenir en secret jo les volgués anar a dir al senyor mon pare o alguna altra persona? Jo no vaig vestida d'aquest color

que us penseu, per tant, no tingueu por de dir-me tot el que us passa, car jo ho tindrè tancat dins del meu recambró secret.

-Senyora, ja que l'altesa vostra em força a dir-ho, no puc dir res més sinó que amo.

I no digué res més, sinó que abaixà els ulls cap a les falde de la princesa.

-Digueu-me, Tirant -digué la princesa-, per Déu, que us deixi obtenir el que desitgeu, digueu-me qui és la senyora que tant de mal us fa passar, perquè, si us puc ajudar en res, ho faré de molt bona voluntat, car estic impacient de saber-ho.

Tirant es posà la mà a la mànega i tragué l'espill, i digué:

-Senyora, la imatge que hi veureu em pot donar mort o vida. Mani-li, vostra altesa que em tingui pietat.

La princesa prengué de seguida l'espill i, amb cuitats passos, entrà a la cambra pensant que hi trobaria alguna dona pintada, però no hi veié res sinó la seva cara. Llavors ella comprengué perfectament que per ella es feia la festa i s'admirà molt que hom pogués requerir d'amors una dama sense parlar.

FRAGMENT 2

Llavors Tirant entrà a la cambra i trobà la Princesa, que tenia els seus daurats cabells embolicats en la mà. Quan ella el veié, li digué:

-Qui us ha donat dret d'entrar ací? Qui ho hagi fet no té el càrrec adequat, ni està bé que tu entris a la meva cambra sense el meu permís, car, si l'emperador ho sabés, pensa que et podrien acusar de deslleialtat. Et prego que te'n vagis, car el meu pit continuament tremola per temoroses sospites.

Però Tirant no féu cas de les paraules de la princesa, al contrari, s'hi acostà i la prengué en braços, i li besà moltes vegades els pits, els ulls i la boca. I les donzelles col·laboraven, quan veien que Tirant jugava així amb la senyora; però, quan ell li posava la mà davall la falda, totes corrien a ajudar-la. I estant en aquests jocs i burles, sentiren que l'emperadriu venia a la cambra de la seva filla per veure què feia; i, amb els jocs, no la sentiren fins que fou a la porta de la cambra.

Immediatament Tirant s'estirà a terra, i li llançaren roba per sobre, i la princesa s'assegué damunt d'ell. S'estava pentinant. I l'emperadriu s'assegué al seu costat. Anà de poc que no s'assegués sobre el cap de Tirant. Sap Déu amb quina por de vergonya estava Tirant en aquella

situació! Tirant estigué amb aquesta angoixa durant tota l'estona que elles parlaren de les festes que es farien, fins que vingué una donzella amb el llibre d'hores. Llavors l'emperadriu s'aixecà i s'apartà en un extrem de la cambra i començà a dir les seves oracions. La princesa no es mogué gens d'allí, de por que l'emperadriu no el veiés. Quan la princesa s'hagué pentinat, posà la mà davall la roba i pentinava Tirant, i ell adés adés li besava la mà i li prenia la pinta. I estant en aquesta desesperació, totes les donzelles es posaren davant l'emperadriu, i llavors, sense fer gaire soroll, Tirant s'aixecà i se n'anà amb la pinta que la princesa li donà.

Quan va ser fora de la cambra, i creient que ja estava en un lloc segur on no seria vist per ningú, va veure venir l'emperador amb un cambrer, els quals venien de dret a la cambra de la princesa. Quan Tirant els va veure venir, no les tingué totes. Veient-los venir per una gran sala, Tirant, no tenint altre remei, se'n tornà cuitat a la cambra de la princesa, i li digué:

-Senyora, quin remei em donareu, que l'emperador ve?

-Ai trista! -digué la princesa-. Eixim d'un mal i anem a parar en un altre de pitjor. Jo bé us ho deia, que vós sempre veniu a deshores.

Ràpidament féu posar les donzelles davant l'emperadriu, i a ell, amb passos silenciosos, el posaren dins una altra cambra. I li posaren molts matalassos per sobre, per tal que, si l'emperador hi entrava, així com feia moltes vegades, no el veiés.

Quan l'emperador fou a la cambra, trobà la seva filla, que es volia pentinar. S'estigué allí fins que la pentinaren, i fins que l'emperadriu hagué dit les seves oracions i les donzelles s'hagueren engalanat. L'emperadriu es posà la primera i totes les donzelles la seguiren. Quan foren a la porta de la cambra, la princesa demanà els seus guants, i digué:

-Jo els he desats en un lloc que no sap cap de vosaltres.

Ella tornà a entrar a la cambra on Tirant era i li féu treure la roba que tenia damunt. I ell féu un gran salt i prengué la princesa en braços, i la portava ballant per la cambra i la besava moltes vegades, i li digué:

-Oh quanta bellesa! Mai no he vist al món una donzella de tanta perfecció! La majestat vostra les sobrepassa totes en saber i gran discreció. Certament, ara no em sorprenç si el moro soldà us desitja tenir en els seus braços.

-A tu t'enganyen les aparences -digué la princesa-, car jo no sóc tan perfecta com tu dius, sinó que això t'ho fa dir la bona voluntat, car, com més s'estima una cosa, més es desitja estimar. Per bé que vagi vestida amb un vestit negre, vaig pentinada sota l'honest vel, i aquella flama que surt de mi i resplendeix als teus ulls és amor, car el virtuós s'acontenta per la vista. I per això, jo et faré dar glòria, honor i fama, i, si això no et basta i no et satisfà, et convertiràs en un

home sense gratitud i més cruel que l'emperador Neró. Besa'm i deixa'm anar, car l'emperador m'està esperant.

Tirant no pogué satisfer la seva petició, car les donzelles li tenien les mans perquè no despeninés la princesa, amb les burles i els jocs que li feia. Quan Tirant veié que la princesa se n'anava i que amb les mans no la podia tocar, allargà la cama, i la hi posà davall les faldes, i amb la sabata la tocà en el lloc vedat i posà la seva cama entre les cuixes d'ella. Llavors la princesa eixí corrent de la cambra i anà on era l'emperador. La Viuda Reposada tragué Tirant per la porta de l'hort.

FRAGMENT 3

—Mon senyor Tirant, no canvieu en treballosa pena l'esperança de tanta glòria com és atènyer la vostra desijada vista. Reposau-vos, senyor, e no vullau usar de vostra bel·licosa força, que les forces d'una delicada donzella no són per a resistir a tal cavaller. No em tracteu, per vostra gentilea, de tal manera. Los combats d'amor no es volen molt estrènyer; no ab força, mas ab ginyosos afalacs e dolços engans s'atenyen. Deixau porfídia, senyor; no siau cruel; no penseu açò ésser camp ni lliça d'infels; no vullau vençre la que és vençuda de vostra benvolença: cavaller vos mostrareu damunt l'abandonada donzella. Feu-me part de la vostra homenia perquè us puga resistir. Ai, senyor! I com vos pot delitar cosa forçada? Ai! E amor vos pot consentir que façau mal a la cosa amada? Senyor, deteniu-vos, per vostra virtut e acostumada noblea. Guardau, mesquina! Que no deuen tallar les armes d'amor, no han de rompre, no deu nafrar l'enamorada llança! Hajau pietat, hajau compassió d'aquesta sola donzella! Ai cruel, fals cavaller! Cridaré! Guardau, que vull cridar! Senyor Tirant, no haureu mercè de mi? No sou Tirant! Trista de mi! Açò és lo que tant desijava? Oh esperança de la mia vida, vet la tua Princesa morta!

E no us penseu que, per les piadoses paraules de la Princesa, Tirant estigués de fer son llavor, car en poca hora Tirant hagué vençuda la batalla delitosa, e la princesa reté les armes e abandona's mostrant-se esmortida. Tirant se llevà cuitadament del llit pensant que l'hagués morta, e anà cridar la Reina que li vengués ajudar. La Reina se llevà prestament, pres una ampolla d'aiguarròs e donà-li'n per la cara e fregà-li los polsos, e així recobrà l'esperit.

Tirant lo Blanc, Joanot Martorell